

Van volume, tuinhekjes en verstoppertje

Yurre heeft zijn bestemming gevonden in alles wat met de natuur te maken heeft. Hij wordt zelfs ranger van het Wereld Natuur Fonds en gaat af en toe langs de deuren om geld in te zamelen voor de bedreigde Indische olifant of handtekeningen te halen tegen de mishandeling van beren in China. Hij wordt rustiger en zachter en lijkt meer te begrijpen van de wereld om hem heen.

Lotte is juist steeds nadrukkelijker aanwezig, bijvoorbeeld door te hard te praten. Ze lijkt niet te begrijpen dat ze zachter moet praten en als ik met haar wegga uit een cafeetje, heb ik het gevoel dat de overige gasten op het punt staan een staande ovatie te geven voor ons vertrek. Ik word moe van mijn machteloosheid en de ergernis van de mensen om mij heen, maar ook van het lawaai zelf. Soms als ze slaapt, galmt het nog een uur na in mijn hoofd. Hoewel ik altijd veel van muziek heb gehouden, luister ik er nu nog maar zelden naar. Muziek is voor mij praktisch synoniem geworden met nog meer geluid.

Lotte zal jaren luidruchtig blijven. Soms schreeuw ik tegen haar dat ze niet zo moet schreeuwen, soms geef ik haar een tik op haar wang in de ijdele hoop haar van mijn verzoek tot stilte te doordringen. Verschrikt kijkt ze me aan en er rollen tranen over haar wangen. Ze snikt: 'Waarom sla je mij?'

Niets van begrepen dus. Maar het kan nog erger: 'Waarom sla je mij op deze wang en niet op mijn andere wang? Ga je mij nu ook daar slaan? Ben ik dan niet lief?'

Misschien moet ik blij zijn met haar voor een verstandelijk gehandicapt meisje uitzonderlijke taalvaardigheid, maar waarom ik die tik gaf, valt haar niet uit te leggen. Al gauw heb ik er een hele klus aan om uit dit gesprek te komen, want ze blijft haar vragen eindeloos snikkend herhalen en ten slotte denk ik: had ik haar maar nooit die tik gegeven.

Herhaling, ze gedijt bij herhaling. Als we naar de dokter gaan, huppelt ze vrolijk aan mijn hand en vraagt aan mij: 'Gaan we naar de dokter?'

Ik heb het al vijf keer aangekondigd, maar ik ben niet te beroerd om haar nogmaals bevestigend te beantwoorden. Niet alleen omdat zij zich daar duidelijk prettig bij voelt, maar ik ook.

Ik verdrink in haar mooie bruine ogen, die net zo lachen als haar mond, als ik voor de zoveelste keer vertel dat we naar de dokter gaan. 'Waar gaan we naar toe?', vraag ik rebels, het ritueel enigszins doorbrekend. 'Naar de dokter!', juicht ze stralend en ook ik heb het nog nooit zo fantastisch gevonden om naar de dokter te gaan. We voeren dit gesprek een kwartier lang tot we bij de dokter zijn. Als ik haar vraag beantwoord met 'Nee, we gaan naar de winkel', giert ze het uit van het lachen. 'Nee toch?', proest ze, alsof dit de beste mop aller tijden is, maar ik weet ook dat er onder al het plezier een grote angst zit. De angst om niet te weten waar je aan toe bent. Eén keer beging ik de fout om nogmaals te zeggen dat we naar de winkel gingen, maar toen was de grap er onmiddellijk af. Ze begon paniekerig te vragen of dat waar was, want we zouden toch naar de dokter gaan? De vraag werd toen telkens: 'We gaan niet naar de winkel,

toch?’

Ze was opeens onzeker over onze bestemming en ik moest wel tien keer vertellen dat we echt niet naar de winkel gingen, maar naar de dokter en geleidelijk kwam haar wereldje weer overeind. Ook aan de dokter vertelde ze opgelucht dat we niet naar de winkel gingen. ‘Echt niet!’, voegde ze er nog aan toe. ‘Nee, hoor’, zei de dokter. Fijne man, die dokter.

Zoals gezegd is Lotte een kind van rituelen. Soms probeer ik er zelf eentje te bedenken om haar gedrag positief te beïnvloeden. Een ritueel om te zorgen dat ze zich zelf aan- en uitkleedt – wat ze consequent verdomt – een ritueel om te zorgen dat ze niet overal doorheen praat en gilt, een ritueel om haar warm te laten eten, een ritueel om haar vlot naar bed te laten gaan. Ik bedenk de creatiefste en leukste dingen, vind ik zelf, maar alles wat ik bedenk, wordt afgewezen. Alleen sommige dingen die ik ondoordacht en grappend introduceer, worden soms een ritueel dat ik helemaal niet wil hebben. En daar dan weer vanaf komen... Op een ochtend bedenk ik het spelletje dat ik Lottes baby ben als ze ’s ochtends vroeg bij me in bed kruipt. Dan kan ik lekker blijven liggen. Ze raakt helemaal geobsedeerd door mijn tevreden geluidjes als ze me een flesje geeft en mijn gebrabbel en gehuil. Ze hangt met haar hoofd boven mijn gezicht en kijkt gefascineerd naar de veranderingen in mijn gezichtsuitdrukkingen. Als ik geen baby wil zijn, trapt ze een enorme

scène. De eerste keer dat ze dat doet, bedenk ik stoer dat ik me dit toch niet kan laten welgevalen. We moeten ons immers aankleden, we moeten ontbijten en straks staan er weer twee busjes voor de deur te toeteren. ‘Wij gaan naar beneden’, zeg ik beslist en pak haar op. Ze ontsteekt in woede en slaat en trapt om zich heen en op de trap probeert ze me te bijten. Als ik de leuning even loslaat om haar hoofd weg te duwen, vallen we drie treden de trap af en bonk ik met mijn hoofd en schouders tegen de muur aan. Mijn gezicht vertrekt van de pijn maar Lotte hangt gierend van de lach in mijn armen. Dit vindt ze nog veel leuker dan baby spelen. Ik krijg haar moeiteloos in haar kleren en ze verzekert me stralend dat ik een leuke mama ben. Op driejarige leeftijd vindt Lotte het leuk om het tuinhekje diverse malen achter elkaar dicht en open te doen. Op een dag beslist ze dat het tuinhekje altijd meteen achter ons dicht moet als we weggaan of thuiskomen. Vergeten? Dan moeten we teruglopen. Er is geen denken aan dat het tuinhekje open blijft staan.

Nu staan er in onze straat verschrikkelijk veel tuinhekjes open en als haar dat opvalt, besluit ze dat die ook dicht moeten. ‘Nee!’, zeg ik in paniek. ‘Die zijn niet van ons. Daar mogen wij niet aankomen.’ Gelukkig is er geen gezellige buurman die oppert dat zij best zijn tuinhekje mag dichtdoen. Zo’n man die even wil laten zien hoe leuk hij is met kinderen en mij onbedoeld voor jaren een probleem bezorgt.

Gelukkig reageert ze op mijn opmerking. Maanden zal ze blijven herhalen: ‘Die andere hekjes mogen niet, hè, mama?’ ‘Nee, die mogen niet’, articuleer ik op luide toon, zodat ze maar niet op andere gedachten komt. ‘Nee,’ zegt ze tegen zichzelf en er klinkt iets van spijt door in haar stem, ‘die zijn niet van ons.’ Ons eigen tuinhekje zal nog genoeg irritaties opleveren. Ze dwingt bezoek dat de trap naar onze bovenwoning is opgelopen

om terug te gaan en te kijken of ze het tuinhokje wel dicht hebben gedaan. Veel mensen willen een autistisch meisje best ter wille zijn als het om een tuinhokje gaat. Er zijn ook mensen die haar opmerking negeren en dan herhaalt Lotte haar opdracht met veel volume. Als ik dan besluit maar even te gaan kijken, volgt soms de reactie dat ik me laat ringeloren. 'Wil je hier straks nog normaal op bezoek zijn of niet?', bijt ik mijn bezoek dan toe en dat komt de gezelligheid natuurlijk niet ten goede. Gelukkig is mijn frequente bezoek verstandig. Ze melden Lotte meteen bij binnenkomst: 'Ik heb het tuinhokje dichtgedaan hoor.' 'Goed zo', zegt Lotte dan op de toon van een groepsleidster en ze kan tevreden verder met haar leventje. Met de jaren wordt haar extreme behoefte aan controle steeds duidelijker. Ze speelt dolgraag verstoppertje in het park, maar dan wel op haar manier. Als een regisseuse vertelt ze ieder van ons waar we ons moeten verstoppen. Gelukkig vindt Yurre het allemaal zo idioot dat hij krom van de lach op de aangewezen plaats gaat staan. Vervolgens telt ze met haar ogen open om te kijken of iedereen wel goed meedoet. Als mijn moeder het een keer waagt om een andere boom uit te kiezen dan de boom die Lotte voor haar bedacht had, schalt Lottes stem tot verbijstering van passanten door het bos: 'Oma, wat had ik je nou gezegd? Jij zou je bij die boom verstoppen. Je moet wel luisteren, hoor.' Gehoorzaam loopt mijn moeder naar de goede boom om daar even later door een stralende Lotte gevonden te worden. Er is ook geen 'buut' in haar spelletje, want het zal je maar overkomen dat iemand die bereikt, voordat zij hem gevonden heeft. Iedereen wacht dus op de door Lotte aangewezen plaats tot hij of zij gevonden wordt. Als iemand anders 'm' is, verloopt het wat soepeler. Nog steeds is er geen buut, maar iedereen zoekt zelf een plaats en wacht vervolgens op wat komen gaat. Meer dan eens komt Lotte snel weer van haar verstopplaats af. Of ze roept telkens waar ze is zodra men aan het zoeken slaat. Is ze bang om niet gevonden te worden? Het is zo absurd dat ik er plezier aan beleef. De helft van de lol wordt veroorzaakt door de gezichten van volwassenen en kinderen die in het voorbijgaan opmerken hoe wij verstoppertje spelen. 'Wij zijn aliens', zeg ik tegen een jongetje dat met open mond kijkt hoe ik me aan mijn arm door Lotte naar mijn verstopplaats laat brengen. Zit ik er ver naast?